

TROLDSPJLET

Nummer 35 – oktober 2019

Kære alle

TV-udsendelse m.m.

Det har været dejligt at opleve, at man blev ringet op af familie og venner eller mødte nære og fjerne bekendte, der alle ville fortælle én, at de havde set TV-udsendelsen om KARIN MICHAËLIS i serien *Øgendahl og de store forfattere* på DR 1 d. 17. september 2019. Den viste et hjertevarmt menneske, der både med sine bøger og sin store hjælpsomhed, samt ikke mindst med sit åbne væsen var nået ud til mennesker i mange lande.

Udsendelsen var lettilgængelig og blev serveret i munter sovs, men de væsentlige sider af vores forfatter kom godt frem i de korte samtaler, og den blev fulgt op af en udsendelse af mere dybtgående karakter på DR K. Begge kan endnu ses på DR's hjemmeside.

Et beundringsværdigt igangsættende initiativ har været DR's satsning med fremstilling af *undervisningsmateriale* til folkeskolen om de omtalte forfattere.

I forbindelse med serien har mange *biblioteker* udstillet bøger af forfatterne, eller der har været andre arrangementer. I Randers f.eks. et medrivende foredrag af *Inger Nymann Kaad*.

I forvejen har der været *læsekredse* rundt om i landet, hvor Karin Michaëlis indgik i bogvalget, og dette lader til at intensiveres efter opmærksomheden på hendes liv og værk i TV.

ORDETS DAG i Randers

Den 2. november bliver der for 10. gang uddelt en *KARIN MICHAËLIS-pris*. På hjemmesiden *orddag.dk* kan man se dagens program, som begynder kl. 10 i *Underværket*, Stemannsgade 9 c. Som vanligt er der et eller flere foredrag og bogsalg, og efter at de nominerede har præsenteret deres værker, kåres den nye vinder.

BUSTEN på Karin Michaëlis' Torv i Randers

Afsløringen af Gudrun Steen-Andersens buste af Karin Michaëlis kunne ikke nås til Ordets Dag, men det vil ske d. **8. marts 2020** (på Kvindernes internationale kampdag) på pladsen foran Kulturhuset, som i 2015 fik navnet: KARIN MICHAËLIS' TORV.

TEATERSTYKKET "Jagten på det gode menneske"

Baggårdsteatret i Svendborg opfører i februar-marts 2020 sin forestilling om Karin Michaëlis af JULIE MAJ JAKOBSEN, der i 2018 vandt prisen som *Årets dramatiker* for AFTENLANDET (GET IN). Spilles i Svendborg, København, Randers og Kolding. Se datoerne på www.karinmichaëlis.dk.

Venlige hilsner Kirsten Klitgård

Indhold i nummer 35:

KELD SØRENSEN, primus motor i ORDETS DAG, fortæller om tiden fra pensioneringen.

PAUL OPSTRUP har modtaget en gave til Karin Michaëlis selskabet.

SMULER

Først giver vi ordet til **KELD**:

Sådan ser min virkelighed ud

Den 31.07. 2008 stod jeg uden fast arbejde. Opsigelsen var afleveret flere måneder før og den lød sådan her:

"Efter grundige overvejelser skriver jeg dette. Da jeg (endnu) er dansklærer, skulle det jo gerne være korrekt.

Skal jeg "opsige min stilling", eller skal jeg "sige den op"?

Jeg mener, at jeg længe nok har bidraget til oplysningen og opdragelsen, været med til at nedsætte og opløse udvalg, nedlagt protester, nedkaldt ulykker. Jeg har skrevet både op og ned (sågar ad stolper og vægge), ikke talt (alt for) nedsættende, været (vel) oplagt, opmærksom, opbragt, opstemt, optimistisk, opsat og nedtrykt og – bøjet, endog nederdrægtig. Jeg har oppebåret alle privilegier. Nærmest lutter optur.

Skal jeg "trappe arbejdet ned", eller skal jeg "nedtrappe det"?

Nej, jeg er sat op, vil ikke opsætte opsigelsen!

Så pr. 31.07. 2008 stopper jeg (op), slår blikket ned uden at være nedslået og siger:

"Tak for dansen!" "

Men jeg vidste godt, hvad jeg ville med mit otium. Jeg havde aldrig læst Karin Michaëlis, hverken selv eller med elever! Men hun var fra Randers, og jeg skyldte Randers noget – tak for mange gode år – jeg ville lære hende at kende, og jeg læste og læste, bestilte bøger via Antikvariat.net og glædede mig over den omhu, vores stadsarkiv havde udvist i deres arbejde med efterladte papirer og fotos.

Jeg husker ikke, hvornår, men på et tidspunkt går det op for mig, at der eksisterer et Karin Michaëlis Selskab stiftet 2006 i september. Selskabets formål var at udbrede

kendskabet til KM via alle medier og få hende placeret på den plads i åndshistorien, hun fortjener.

Det var lige mig. MEN, jeg savnede RANDERS i formålsbeskrivelsen. Afsted....afsted! Det var her, min arbejdskraft skulle udnyttes!

I forbindelse med mit farvel til skolen afholdt vi en lille farvel-reception. Kirsten Klitgård, som havde forladt skolen nogle år før, kom også. Hun havde en brun kuvert i hånden og sagde, at den skulle jeg have. Hun havde haft de samme planer, som jeg nu talte vidt og begejstret om. Kirsten mente, at hun kom nok aldrig i gang. Der tog hun fejl, vi gik og går nærmest hånd i hånd ind i det arbejde, som fascinerede mere og mere, jo længere vi kom ind i det. Hardy Bach blev også pludselig synlig med sine stærke tekstlæsninger.

Min plan var at skabe interesse om hende, primært gennem foredrag. Og så ville vi med en årlig litteraturdag, hvor der blev uddelt en litteraturpris, knytte an til den nyere Randers-litteratur.

Det er ikke helt let at skaffe støttekroner til sådan et arrangement, men i 2010 kunne vi søsætte den første Ordets Dag i Randers. Spar Nord og Randers Kommune var de store sponsorer for dagen og for SparNords Karin Michaëlis Pris. Beverley Driver Eddy skænkede byen en mindeplade for KM – den blev sat op på Møllestræde 3.

Hardy Bach havde været grundig, for familien Brøndum var flyttet mange gange, og hvor var det nu, det var? Han konkluderer, at stedet med sikkerhed kan betragtes som barndomshjemmet, men ikke nødvendigvis som det sted, hvor hun blev født. På pladen står:

Da prisen var uddelt, samledes en mindre skare og drog fra Underværket til Møllestræde. Beverley talte, Mogens Nyholm talte på byens vegne, og alle var glade: Randersgruppen og Karin Michaëlis Selskabet var kommet godt fra start. Havde nået et første konkret mål.

Aftenen før var Beverley Driver hædersgæst hos mig ligesom de medlemmer af selskabet, der havde lyst. Snakken gik livligt, og Kirsten Klitgård og jeg hviskede sammen. NU! – og Kirsten gik over til Beverley og aftalte det arbejde, der førte til at Kirsten oversatte og korrigerede biografien, som dengang kun eksisterede på engelsk og tysk. *Hjertets Kalejdoskop's* andet reviderede oplag er lovet færdig til Årets Ordets Dag, den 02. 11. 2019.

Og vi fortsatte. Her er en liste over prisvinderne frem til i dag:

2010 Louise Bach for *Standpunkt*

2011 Martin Bavngaard og Karin Hede for *Vildspor*

2012 Henriette F. Møller for *Danskerheld*

2013 Hardy Bach for *Syv romantiske Fortællinger*

2014 Marianne Hesselholt for *Digteren og Malerinden*

2015 Lars Johansson for *Signe*

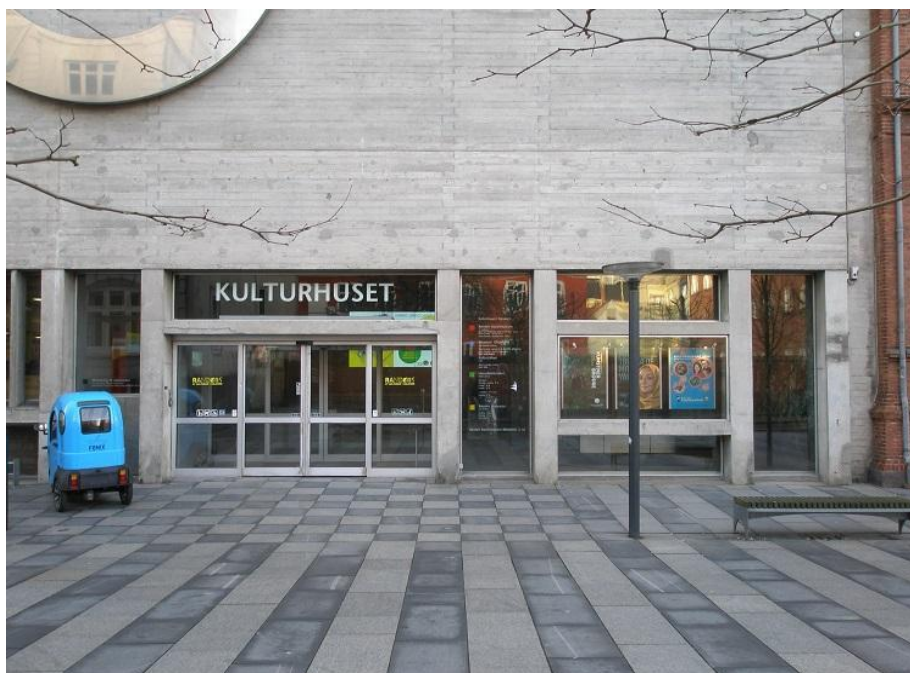
2016 Anette Broberg Knudsen for *Uden for Byporten*

2017 Svend Brinkmann for *Gå Glip*

2018 Niels Birger Danielsen for *Modstand*

Men, vi skulle videre, og vi kom videre.

Byrådet sagde efter indstilling fra Miljø og Teknik ja til at navngive det lille fristed med et par bænke og træer, der skygger i sommerheden og giver ly ved vintertide **Karin Michaëlis' Torv**. Glimrende! Det ligger lige over for indgangen til Kulturhuset, rækker man fra Stadsarkivet armen ud af vinduet, kan man næsten holde hende i hånden. Slotsparken med bedstemors hus lå lige bag den mur, hvor navneskiltet er sat fast.

(her står man på torvet og ser mod syd – på indgangen)

Og nu sidste skridt: Karin Michaëlis skal have sin *bronzebuste* op på torvet. Den er på vej fra *Gudrun Steen Andersens* værksted, og den afsløres den 08.03 2020.

(her står man ved indgangen og kigger mod nord – busten skal stå mellem bænke lidt foran muren. Det er billedhuggeren, der står og ser over mod Kulturhuset)

Og så har vi endelig den teaterforestilling, som *Baggårdteatret* i Svendborg producerer, at glæde os til. *Jagten på det gode menneske* hedder stykket, og det kommer og gæstespiller i Randers den 09. og 10. 03. 2020.

Og så glemte jeg jo næsten DR's programserie *Øgendahl og de store forfattere*, hvor Karin Michaëlis blev så smukt portrætteret. Sandelig, man kan vist godt sige, at Randers endelig fik pakket den gave ud som i så mange år var pakket væk.

Jeg mener, at 10 års samarbejde mellem Randers Kommune, Spar Nord, Randers Bibliotek og arbejdsgruppen i Underværket omkring Poul Jeberg og endelig generøse enkeltpersoner har båret frugt. Randers kan med rette glæde sig over, at Blicher, Pontoppidan og Karin Michaëlis naturligt knyttes til vores by.

— — — — — o o o — — — — —

PAUL OPSTRUP fortæller om en GAVE, som Karin Michaëlis Selskabet har modtaget

PORCELÆN

Vi har modtaget en kærkommen og relevant gave: en porcelæns-kop, der formentlig er noget over 100 år gammel, og som har tilhørt vores allesammens Karin Michaëlis (KM). Koppen er næppe værdifuld i penge. Den bærer præg af at have været brugt, idet den er klinket sammen efter at have været gået itu. Vi må forstå det sådan, at den må have haft en særlig betydning for KM, for ellers var den nok ikke blevet repareret og omhyggeligt passet på.

Den glade giver føjer disse ord til arvestykket: ”Jeg har arvet koppen efter min farmor, Henny (1888-1974), og jeg har udtrykkeligt fået at vide, at den har tilhørt KM og hendes mor. Da jeg var barn i 50'erne husker jeg, at koppen stod til pynt hos min farmor. Hvordan min farmor fik koppen, véd jeg ikke helt præcist, men jeg har en anelse om det.

Da min farmor var barn og ganske ung boede hun nemlig i en række år i Randers, og hun var nær veninde med (tegneren) Marie Hjuler (født Staugaard), såvel som med Maries kusine Elisabeth Staugaard Winther, i vores familie kaldet 'tante Lis', begge fra Randers. De tre piger bevarede deres venskab resten af livet.

Alle tre boede som voksne i København/Frederiksberg og var lige så nære som familie. Desuden vides det, at Marie Hjuler siden barndommen kom i hjemmet hos Karin Michaëlis og hendes forældre og havde et nært forhold til KM. Måske havde min farmor været med til at besøge Michaëlis'erne.

I øvrigt var min farmor uddannet bibliotekar, udearbejdende og meget engageret i kvindesagsspørgsmål, så hun har givetvis været interesseret i KM som samtidsforfatter og debattør. Koppen må på et tidspunkt være givet til én af de tre piger/kvinder, og så til sidst havnet hos min farmor.

Tja, H.C.Andersen kunne nok have skrevet et medrivende eventyr om denne kop. (Med titlen "Koppen og Bolden", deraf skårene! red.)

Jeg er sådan indrettet, at jeg ikke bare kan smide en sådan historiebærende kop ud, så jeg håber, du kan komme med et forslag, så mine egne arvinger ikke skal smide den ud engang, når jeg stiller træskoene! Med venlig hilsen Britta".

Koppen er mirakuløst sluppet gennem Post Nords behandling uden yderligere skår eller skader. Den vil blive fremvist på næste årsmøde, og det vil her blive diskuteret, hvor den skal befinde sig i fremtiden. I selskabets varetægt? I arkivet i Randers (kan der komme en kop ned i en arkivmappe?) eller på Thurø? Vi har frie hænder til at finde det bedste sted. Hennys og Brittass efternavne ønskes ikke offentliggjort, men er styrelsen bekendt. På selskabets vegne: 1000 tak for denne spændende henvendelse og gave.

Paul Opstrup

SMULER

HARALD HERDAL skrev i "Arbejdsår" (1932), den 4. af hans erindringsbøger:

Da "Tirsdag" udkom fik jeg et par opmuntrende og uventede breve fra Karin Michaëlis og Agnes Henningsen. Ingen af dem kendte jeg. Karin Michaëlis traf jeg desværre aldrig. Nu skrev hun og var mere end ovenud begejstret for "Man skal jo leve" ... Det var en bog der måtte ud i verden og som i Amerika ville gøre mig til millionær. I det hoffmannske hjem hade jeg hørt om hende, både om hendes impulsive sind og hendes store hjertens godhed. Nu skrev hun at jeg måtte komme over på hendes ø og være dér og skrive min næste bog. Det blev aldrig til noget. Og altså heller ikke, trods mange forsøg, noget med engang at træffe hende når hun var i København. Men fra tid til anden hørte jeg fra hende ved at der pludselig kom et brev, en check, hun var kommet til at tænke på mig ... lad vær med at takke, ta i skoven med konen eller noget andet sjovt ...

(det hoffmannske hjem: Herdal var gift 4 gange. Hustru nr. 2 (fra 1931-1947) hed Eline A.A. Hoffmann og var datter af forfatteren Kaj Hoffmann).

På VOLKSHOCHSCHULE HIETZING i Wien, som en gruppe fra selskabet besøgte i februar 2019, afholdes der 4.11. 2020 – 18.1. 2021 en udstilling:

BRIEFE AN BIBI, Karin Michaelis und ihre Leserinnen, arrangeret af ANGELA HUEMER og højskolens direktør ROBERT STREIBEL.

Introduktionsteksten til udstillingen:

Den danske forfatter Karin Michaelis har præget generationer af unge piger med sine BIBI-bøger og lært dem selvbevidsthed og eventyrlyst. Af hundredvis af breve fra hele Europa er nogle blevet bevaret, også fra Wien. Håb, ønsker og drømme inden krigen ødelagde Europa og nazisterne virkeliggjorde deres udryddelsesplaner.

Her passer det fortrinligt at tage de to mails ind i TROLDSPJLET, som blev sendt til alle d. 4.8.2018. Overskriften var: "Bibibøger i Slovakiet inden 2. verdenskrig". – *Mange tak for dem!*

Jeg har netop læst Iboja Wandall-Holms erindringer *Farvel til Århundredet*. På side 269 stødte jeg overraskende på Karin Michaelis' navn. Inden Iboja flytter til Danmark i 1946 overvejer hun, hvad hun kendte til Danmark. "Karin Michaelis' Bibi-bøger, som jeg tror, var bedre kendt hos os på Balkan end hjemme i Danmark, bragte eksotisk dansk hverdag ind i vores provinsielle slovakiske liv." God sommer til alle. Solveig Czeskleba-Dupont

Jamen, jeg er også K.M. fan fordi jeg som lille har læst Bibi bogen, som jeg havde arvet efter min mor. Bogen er desværre væk, men den var udgivet i mellemkrigs Polen, og højt elsket. Jeg er stadig meget skuffet over, at den ikke findes i nutidens Danmark. Især da den, med al respekt for Astrid Lindgren, har inspireret hende til Pippi, som jeg til gengæld ikke bryder mig om. Bibi er en almindelig pige, som gør oprør mod samfundets normer på egen hånd. Pippi er udstyret med overnaturlige evner, plus to væmmelige spytslikkere. Hun kan sagtens! Hurra for Bibi! Kærligst. Marcelina Terkelsen